

1. Biruința prin suferință

„*Azi nu avem vreme de cuvinte nici măcar pentru a blestema*”, nota undeva Vintilă Horia, referindu-se la un timp al opresiunii comuniste, care în destinul său a marcat o jumătate de veac de existență românească trăită febril, în izolare și suferință, într-un cu totul alt orizont spiritual decât cel specific etniei, situat la celălalt capăt al continentului, după peregrinări și sacrificii *disperate*, consumate și pe alte meridiane ale lumii. A vieții însă permanent pe cioranienele „culmi ale disperării”, nu o dată invocate drept *modelatoare* de către o generație fascinată de *experiența existențială*, cum a fost cea interbelică românească, preocupată în extremă măsură de confruntarea individului cu ravagiile istorice ale secolului, a însemnat pentru Vintilă Horia nu descifrarea farmecului halucinant al *aventurii* exersate până la eșec și ratare, ci „*a învăța să privești și să judeci pe deasupra frunților din jur*”, adică recursul la limpezirea conștiinței, fiindcă „*o încordare neomenească îți impune a te descoperi superior, te silește să aduci în lumină omul bun și vrednic pe care fiecare din noi îl poartă cu sine*”.

Biruința prin suferință este, în concepția de viață și în cea artistică a scriitorului despre care discutăm aici, o semnificativă *probă morală*, o inestimabilă valoare a *umanului*, aspirînd spre atingerea prototipului său metafizic, un reper superior al evadării din timpul istoric perisabil și al înscrierii într-o *durată sacră*, specifică înseși tradiției mioritice care ne definește. Aflăm într-un asemenea *motiv* esențial al operei sale de maturitate chiar expresia ultimă a unei covîrșitoare transfigurări autobiografice, fie că avem în vedere *Dumnezeu s-a născut în exil*, carte-poem ce transpune în metaforă însuși înțelesul *suferinței exemplare*, fie că, dimpotrivă, urmărim sensul activ al parabolei în resorturile narrative ale unei povestiri precum *Salvarea de Ostrogoți* (titlu simbolic, justificînd soluția blagiană a anistoricizării românești),

sau căutăm să regăsim în valențele *resemnării* din excepționala „nuvelă” a *Cavalerului*, pus sub semnul acestei caracterizări a deznădejzii profunde, suportul mitizant al „înțelepciunii” noastre încăpăținate de a *dăinui*, cel care particularizează întreaga „trilogie a exilului”, dar se recunoaște cu destulă ușurință și în alte „povestiri” ale lui Vintilă Horia, de la *Persecutați-l pe Boetius!* pînă la *Un mormînt în cer*, ori *Journal d'un paysan du Danube*. Singur scriitorul s-a simțit dator să-și explice, printr-un demers confesiv, natura direct implicativă a trăirii *prozelor* sale, ce-și extrag substanța dintr-o experiență de viață inimitabilă: „***Symbolic vorbind, exilul desemnează un spațiu al cunoașterii prin intermediul durerii, al suferinței și a tot ce presupune o despărțire. Așa, s-ar putea constata, a început să se schițeze în mine cunoașterea acestui spațiu al exilului, ce există în fond în toate romanele mele***”.

Mai mult, poate, decît ceilalți reprezentanți ai scrisului românesc în exil, Vintilă Horia și-a conceput, așadar, destinul de pribeag silit la pribegie ca pe o formă de necesar sacrificiu pentru salvarea valorilor spirituale naționale, redobîndind prin stabilizarea unor coordonate istorice în conștiința modernă convingerea încrederii într-un *misionarism* românesc, ca fidelă cumpănă între haosul răsăritean al „barbariei” comuniste, dominat de *modelul* opresiv al *hoardei asiatice*, răvășind și strivind așezările civilizației în drumul ei potopitor spre Occident, și perimarea dramatică, în indiferență și inconștiență, a idealurilor existențiale ale unui Occident deteriorat de anti-creștinism. „***Chipul cel adevărat al României, chipul neamului și al geniului său, care trăiește întreg între imuabile și eterne hotare spirituale*** – Vintilă Horia îl vedea proiectat dincolo de o istorie nevrednică – *fază efemeră* la care noi, raportîndu-ne, adică tocmai *ceea ce îi va supraviețui*, vom reuși să ne impunem și, de asemenea, să reintrăm *în ceea ce se numește spiritul european*”.

Un amplu teritoriu al sufletului nostru așteaptă astfel prin recuprinderea *operei* lui Vintilă Horia, încă nerecuperată integral pînă astăzi după plecarea lui grăbită spre eternitate, să fie *reîntregit*, rechemat între granițele ce ne definesc mai propriu în această lume.

Scriitorul ne-a dăruit un spațiu de elevație și de regăsire a permanențelor, ne-a văzut mereu rolul major de „străjeri ai Europei” peste timpurile apocalipsului comunist și ne-a deschis neaș-

teptat *calea spre o patrie eternă*, topind vitregiile istoriei la focul nostalgic al originilor redescoperite.

Meditînd asupra *stării de exil* ce i-a fost sortită neamului său ca o încercare supremă în acest ultim veac din mileniu, Vintilă Horia se considera astfel dator să remarce faptul că: „*noi nu suntem un popor de emigranți, iar stelele străine ne umplu de groază. Tot ce e dincolo de spațiul mioritic ar trebui deci să ne împrăștie și să ne dizolve, ca pe niște călăreți descălecați. Cei dintre noi care trec oceanele ar trebui, în mod firesc, să se piardă. Și, totuși, un lucru ciudat ne salvează. Acești oameni eminamente agricoli, acești români siliți de groaza morții să se desfacă de pămîntul lor, rămîn mai departe ei înșiși, teribil de asemănători propriei lor imagini primordiale, pe toate geografiele globului. Un imens simț al «întoarcerii» îi păstrează români, îi salvează de la dezetnicizare*”, ceea ce îl determină pe scriitor să considere, peste accentele semănătorist-gîndiriste ce păreau a fi resuscitate, că „*în clipa în care vom învăța că România nu e o icoană într-un colț de capelă privată, ci o imensă realitate, de viața căreia depinde viața noastră, vom putea fi pretutindeni o pildă vie de perseverență umană*”.

Că nu a fost să fie astfel decît în puține cazuri, din păcate, nu este vina lui Vintilă Horia, ce a avut tăria de a primi ca pe o încercare a destinului chiar loviturile cu care s-a găsit firesc să fie împrôșcat în ceasul întunecat al terorii proletcultiste, căutîndu-se a i se stigmatiza numele și activitatea profund românească.

*

„*L'affaire*” Vintilă Horia, „*Scandalul Goncourt – 1960*” – cum a denumit Andrei Flor (Paul Costin Deleanu) campania de presă comunistă împotriva premierii romanului *Dumnezeu s-a născut în exil* manevrată și înscenată de regimul dejist de la București, din aceleași motive și cu același scop de negare și infirmare politică a creativității românești libere, ca și refuzul de a prelua *atelierul Brâncuși* de la Paris (lăsat prin testament de marele artist) sau, mai apoi, de a susține oficial propunerea lui Lucian Blaga pentru candidatura la Premiul Nobel, sînt acte securiste antinaționale pe care conștiința românească nu le-a sancționat încă, așa cum se cuvenea, măcar acum în epoca noastră, postcomunistă.

„Cazul” Vintilă Horia are însă o mai adîncă semnificație decît

simpla lui denunțare politică și, eventuală, condamnare morală. El pune în lumină un *procedeu* încă activ în denigrarea și minimalizarea valorilor românești de circulație europeană sau mondială prin intermediul unei anumite prese, de coloratură „democrată”, manipulînd opinia publică franceză – expresia democratismului tipologic, pentru mulți dintre *liderii* politici ai veacului, cu etichetările infamante de „naționalism” extremist. Ceea ce întreprind astăzi *lavastinii* și *reichmanii*, alimentînd în *Le monde* „scandalul” postum împotriva așa-zisului „legionarism” al lui Mircea Eliade, redeclanșat de Norman Manea și Leon Volovici și reverberat în mediul nostru intelectual intern de Z. Ornea, Ioan Bogdan Lefter, Marta Petreu și Vasile Popovici, printre alți cîțiva, nu are o altă finalitate și nu desfășoară un alt scenariu decît cel pe care propaganda comunistă a anilor '60 din veacul nu demult încheiat, l-a montat spre anularea recunoașterii internaționale a operei lui Vintilă Horia. În ciuda realității istorice și a infirmărilor radicale, argumentate constant de refugiatul român în cauză, spectrul politruc al culturologilor și editorilor anglo-americieni, consecvenți în preluarea indubitabilă a sovietismului cominternist de proveniență staliniană, se resimte și astăzi la nivelul falsificării *adevărului* în industria sclavizării mondialiste.

Cînd în septembrie 1972 răspundea celor ce „analizau” *povestea cu cetățenia spaniolă* acordată exilatului scriitor român anticomunist, Vintilă Horia ținea să precizeze încă o dată:

„Stînd însă strîmb și judecînd drept această transformare exterioară nu e decît semnul unei mari dureri, aceea de a fi pierdut speranța de întoarcere în țara cea adevărată. A fost în primăvara trecută, în momentul în care am înțeles că n-am să mă mai întorc niciodată acolo unde m-am născut, cînd am luat hotărîrea de a nu mai amîna trecerea la altă naționalitate. Cred, în același timp, că n-aș fi întreprins acest pas în altă țară decît aici.”

Lui Sandro Cifarelli, tot atunci, Vintilă Horia îi mulțumea *„pentru fotocopia după informația dată de Reuter, cuprînzînd cel puțin două erori, mai gravă cea cu Garda de Fier”*. Totodată, nu pierdea ocazia să specifice răspicat: *„M-am pus în legătură cu corespondentul agenției aici (adică la Madrid) și i-am trimis o rectificare. Eu n-am fost niciodată legionar, ci, dimpotrivă, făcînd parte din gruparea revistei «Gîndirea», am fost întotdeauna contra Gărzii de Fier, deși de dreapta, după cum*

știi, însă aderînd la o dreaptă mai mult intelectuală, bazată pe învățătura lui Maurrace, Daudet, Bainville, Gaxotte, Papini, Gentile etc.”

Situația astfel definită se dovedește fără de motivație din partea organelor internaționale ce controlează, dincolo de regimurile politice instaurate în țări naționale după cel de al doilea război mondial, starea ideologică a lumii de ieri și de azi. „*Coexistența pașnică*” între așa-zisele mari puteri militare la nivel mondial suprimă *adevărul* în virtutea unor interese globalizante ce nu acceptă, de obicei, libertatea de opinie și reala impunere economică a valorilor. Ceea ce s-a petrecut cu Mircea Eliade, Emil Cioran și cu numeroși alți exilați anticomuniști europeni de pînă la Vintilă Horia și după, explică în bună măsură regimul de subminare a conștiinței intelectuale și de dirijare politrucă a *scării de valori* universale.

Într-o Franță, cumiņită pînă la denaturare ideologică și politică, înregimentată economic scopurilor primordiale ale ieșirii din actualitatea crizistică în care viețuim, dirijată de euro-dolar în totalul detriment al valorilor spirituale naționale, apariția recentă a unei cărți precum cea deplorabil intitulată de editor *De la Codreanu la Ceaușescu*, în contradicție cu conținutul de idei vehiculate de către autor – Denise Pop –, dar perfect susținută ca etichetă de *prefața* degenerescentă și iluzionistă, *La Roumanie durant les années 1930-1945*, semnată de Bernard Plouvier cu extremă candoare și amplă lipsă de respect științific, ce cuprinde o treime din volum, continuă să-l prezinte, în anul de grație de față, la două decenii de la dispariția lui Vintilă Horia, drept un „*ex-legionar*” *de-al lui Codreanu*, sprijinindu-se pe o bogată *bibliografie* (pp. 101-106), din care – întîmplător – tocmai numele citat al scriitorului român din exilul anticomunist absentează. Și pentru ca lucrurile să fie cît mai clare, iată titlul romanului premiat al lui Vintilă Horia în „interpretarea” lui Bernard Plouvier: *Dieu est mort en exil*. Năzbîtia „franzuzului” internaționalist și anti-creștin nu se oprește însă aici: data indicată a decernării Premiului Goncourt pentru *Dumnezeu s-a născut în exil* a fost **1960** și nu 1962, cum gafează informatul *prefațator*, plin de bunăvoință față de valorile culturii românești amestecate. (Vezi: Denise Pop, *De Codreanu à Ceausescu, Parallèles roumaines*. Introduction du Dr. Bernard Plouvier. Editions Dualphe, 2011)

E interesant de observat, de altfel, că însuși scriitorul în ca-

uză era pus în situația să constate, într-o epistolă trimisă lui Leontin Jean Constantinescu, în Spania, în 14 ianuarie 1961, că „**Franța și presa ei sunt două lucruri care au foarte puțin în comun**”. Desigur, aprecierea viza publicațiile de „stînga”, influențate considerabil de comunism moscovit (să nu uităm că împotriva lui Vintilă Horia și a denunțării sale calomnioase de fost gazetar fascist „**atacul l-a declanșat L’Humanité**”), dar, în acele împrejurări, fenomenul echivala cu generalizarea și, totodată, radicalizarea opiniei publice franceze. După ce înregistrează faptul că „**La Nation Roumaine a făcut ce a putut și a dedicat problemei un număr întreg, foarte bine redactat**”, scriitorul se declara uimit atunci de modificarea de ton și atitudine a publicațiilor oarecum „independente” sau chiar de „dreapta”, sprijinindu-se pe succesul vandabilității romanului (150.000 de exemplare, înainte de sfîrșitul anului 1960, și avînd în curs de tipărire edițiile italiană, germană, engleză, argentiniană, portugheză, spaniolă, greacă și olandeză) și evitînd să abordeze chestiunile de fond, ideologice și politice, în contextul cărora s-a orientat și orchestrat „campania” respectivă: „**În presa franceză au apărut mai multe articole între timp, foarte favorabile mie. Paris Presse, care era împotriva mea, e acum pentru. În orice caz, chiar și cei care au sărit peste cal, recunosc acum cel puțin marele succes de librărie al cărții, și ziarul La Croix se întreba dacă nu cumva campania comunistă nu a jucat până la urmă în favoarea acestui succes. Chiar și L’Express îmi scoate în evidență popularitatea pe piața literară**”.

Situația este dezolantă și reflectă extrem de elocvent starea de lucruri cu care s-a confruntat mereu intelectualitatea românească din exil în lupta ei anticomunistă și în impunerea unui protest politic, atîta vreme cît dreptatea în „cazul” Vintilă Horia nu a fost cu adevărat apărută decît de o singură publicație franceză, *Les Nouvelles Littéraires*, care, după cum spunea scriitorul, el însuși contrariat de fidelitatea și consecvența acesteia, „**s-a purtat în modul cel mai nobil**” și „**a rămas net de parte mea în plină furtună**”, ba, mai mult, „**în paginile căreia apare o versiune redusă a romanului următor, Le chevalier de la résignation**”. În realitate, procesul de presă la care ne referim s-a încheiat (oare?) în coadă de pește, cu o înfrîngere, în fond, a scriitorului, căci nu romanul *Dumnezeu s-a născut în exil*, carte de excepție, desigur, constituie cauza spre care s-a deturnat apoi semnificația „campania”.

niei”, ci însuși persoana lui Vintilă Horia, activitatea lui literară și publicistică interbelică, puse sub semnul unei odioase calomnii; aceeași care a determinat-o în zilele noastre pe Marta Petreu să citeze în *Apostrof* numele romancierului *resemnat* în fața nedreptăților istoriei printre cele ale intelectualilor interbelici revendicați din doctrina legionară.

„***Cred că știi de unde și cum a pornit campania***” – reconstitua Vintilă Horia în *epistola* amintită „evenimentele” ce au marcat condiția sa de exilat anticomunist. Nu a făcut-o, de altfel, doar o singură dată, ci a repetat mereu, aproape pînă la obsesie, recapitularea „situației” în care fusese implicat: „***În ziua de 21 noiembrie, în după masa în care Fayard îmi dădea un cocktail la sediul Editurii, imediat după obținerea Premiului Goncourt, s-a apropiat de mine un francez și mi-a propus să merg cu el să mă fotografiez cu consilierul de presă R.P.R., chiar la sediul legației. Bineînțeles, am refuzat net și destul de violent trimițându-l la plimbare. O săptămână după aceasta, L’Humanité își începea atacul contra mea, comentînd cîteva fraze, separate din context și culese cu mare greutate din articolele publicate de mine acum douăzeci și cinci de ani***”.

Sistemul frazelor scoase din context, al cuvintelor condamnate și „elaborarea” pe baza identificării lor ca etichete ideologice, reprezintă o modalitate mult uzitată de acești procurori „internaționaliști” ai apărării sclavagiste a „drepturilor omului” și nici după mai bine de o jumătate de veac societatea contemporană n-a scăpat de rușinoasa procedură a acuzațiilor din senin, cultivate la noi încă din 1944 de grupul respectiv, antiromânesc, al Anei Pauker și al coreligionarilor ei și prelungite, apoi, cu o încăpăținare sistematică – expresie a imposturii și a agresivității semidocte – pînă în zilele noastre. Se scriu astăzi tot felul de enorme tomuri, **cărți negre ale comunismului**, în cunoștință de cauză sau mai puțin, despre ceea ce s-a întîmplat în această lume a dezumanizării din estul european, dar nimeni nu este dispus să-și asume responsabilitatea de a judeca măcar moral crimele și atentatele la crimă pe care propaganda scelerată a comunismului le-a produs în chip nediferențiat, în est și vest deopotrivă. Calomniile lansate prin *L’Humanité* de-a lungul deceniilor din urmă cel puțin, n-ar fi fost firesc – spre exemplu – în numele tocmai al lecțiilor de democrație europeană ce ni se servesc adesea cu atîta promptitudine de la Strasbourg și de la Bruxelles, să fie sancționate spre a se

face în fine dreptate unei *dreptăți* mereu amăgite și desfigurată?

Experiența exilului intelectual românesc anticomunist a acumulat-o și pe aceea a confruntării noastre cu lumea (realitate de care ne izbim actualmente) și a constatării că ne găsim, într-o continuitate istorică, dezamăgitor de singuri, la fel ca și ieri. „Re-semnarea” lui Vintilă Horia aici își află sorgintea, căci scriitorul însuși este, în ultimă instanță, un *cavaler al resemnării*, în măsura în care intuim în spatele acestui termen o concentrare disperat-activă a propriei capacități de a supraviețui constrângerilor. *Re-semnarea* nu înseamnă dezertare în înțelesul lui Vintilă Horia, ci regăsirea *misiunii* sortite, conștiința sacrificiului asumat, *jertfa creatoare* ca atare, în semnificațiile ei primordiale, mioritice. Apare astfel aproape exemplar *mesajul* confesiv cu care scriitorul socotește că trebuie să-și încheie *epistola* relatărilor sale cu privire la înscenarea securistică din noiembrie 1960: „*își închipuiau cu siguranță că, orbit de succes, eram dispus să iau contact cu ei și să mă las exploatat de propaganda lor ca un admirator al marilor realizări ale celor de la București. Îți dai seama – se întreabă el retoric – ce deziluzie ar fi fost în Țară dacă m-aș fi lăsat convins de comuniști și ce tristețe printre cei din închisori. Am aflat că această campanie infamă a produs în Țară un adevărat val de revoltă contra regimului, dispus, ca întotdeauna, să distrugă orice succes românesc. Un premiu Goncourt nu e puțin lucru pentru România, mai ales în situația de azi; și deci bucuria mea era cu atât mai mare. Am trăit, privind lucrurile prin această prismă, adevărate momente de exaltare sufletească, gândindu-mă la fericirea alor mei și la satisfacția Țării întregi. Comuniștii, încercînd să mă distrugă, n-au făcut decît să-și pună încă o dată în evidență sentimentele antiromânești și să ridice toată suflarea românească împotriva lor, dacă mai era nevoie. Oricum, sunt fericit de tot ce s-a întîmplat. Premiul și succesul m-ar fi potolit poate, m-ar fi îndepărtat, cine știe, de vechea mea linie de luptă anticomunistă, m-ar fi închis între preocupări pur literare și m-ar fi făcut poate să uit datoria mea cea de toate zilele, aceea de a lupta cum pot mai bine împotriva celor care-mi strîng neamul de gît*”.

Este aici cuprins *discursul* posibil chiar al unui personaj de roman, al *Cavalerului resemnării*, desigur. Oricît de declarativ și ușor naiv ar părea acest paragraf epistolar, în cuprinsul căruia cuvîntul Țară este ortografiat mereu cu majusculă, *ideea fericirii*

rii culeasă din suferință și cea a înfrîngerii momentane, transfigurată în biruință, devin, raportate și la condițiile conjuncturii nefavorabile căreia permanent scriitorul a trebuit să-i facă față, din expresie literară, valențele reale ale unei existențe. Sau, poate, dimpotrivă. Fiindcă, starea de veșnică precaritate a existenței scriitorului român, permanent confruntat cu necesitățile vieții, nu l-a scutit niciodată pe *exilatul* Vintilă Horia. Iată situația de atunci a premiatului Goncourt: „***Din păcate nu mi-am regăsit liniștea încă. Sunt tras de mîneacă într-o parte și într-alta, n-am încă o casă ca lumea și grozav mă trage inima să mă izolez undeva ca să pot scrie cele două cărți la care lucrez deocamdată numai cu imaginația și care-mi mănîncă vîrfurile degetelor ca o eczemă de care nu voi putea scăpa decît în clipa cînd le voi duce la capăt. Nu știu ce drum să iau ca să mă liniștesc în sfirșit***”.

Drumul spre esențe, însă, era conceput de autorul romanului *Acolo și stelele ard*, încă din 1942, ca o îndelungă și anevoioasă chemare către *inițiere* și *împlinire*, revelațiile sale intime definindu-se mai apoi în sensul aspirațiilor metafizice, așa cum nu o dată a lăsat el să se înțeleagă, alergînd *între Dante și Guenon*, prin urmare între *iubirea* ca expresie a unității cosmice și resurecțiile spirituale moderne în redobîndirea prin sursă experimentală a unei substanțe esoterice în stare să netezească ascensiunea supremă: „***Mi-e teamă de propria-mi imperfecțiune. E singurul lucru de care mi-e teamă aici, pe pămînt***” mărturisise orgolios Vintilă Horia, recunoscînd „*o singură supunere*”, dincolo de cenzurile veacului și ale oamenilor, prin urmare dincolo de falsele rețineri ale temporalității și de aparentele rigori ale *istoriei*.

Poetul, ce iubea atît de mult toamna românească, s-a risipit într-o primăvară, semn al renașterii și al perpetuării veșnice, fără ca să-și poată regăsi cu luminile ochilor imaginile peisajelor de obîrșie, purtate în suflet o jumătate de veac și mai bine. Presimțea, probabil, un *alt început*, precum în versurile tomnatice care constituie *epilog-ul* primului său roman:

Scutură-mi de pe umăr frunzele grele
Grelele frunze ale destinului,
Seara aceasta aripa-și culcă
De lîngă mine pînă la stele.

Unde-și trec orele lina lor trecere?

Unde bat îngerii-n talgerul lunii
Grelele frunze ale destinului
Unde se duc cu lăstunii?

Scutură-mi de pe umăr frunzele-aceste,
Prea grele, prea galbene, prea triste parcă
În toamna asta, sfârșit de poveste,
Visul spre alte tărîmuri se-mbarcă.

*

O carte precum această ciudată și stranie proiecție narativă intitulată *Mai sus de miazănoapte*, scrisă în a doua parte a anului 1991, poate fi, este chiar, în dimensiunile ei emblematice, „cîntecul de lebdă” al lui Vintilă Horia.

Nu numai pentru că oferă, desigur, ultimul demers epic al scriitorului, ci și întrucît structura povestirii ce ni se propune acum lecturii sintetizează într-o originală unitate aspectele esențiale, definitorii prin timp, ale întregii sale *opere*.

Ne găsim oarecum în fața unei *cărți testament*, a unei *narațiuni-revelație* în stare să dezvăluie la o privire cît de cît atentă chintesența personalității lui Vintilă Horia; și, desigur, nu doar sub raportul mijloacelor și modalităților artistice sau al viziunii literare, dar mai ales, în lumina concepției filosofice care a dominat aspirațiile, gîndurile și manifestările unei existențe și a credinței metafizice a naratorului, ce-și recunoaște singur, încă din dedicația volumului pe care-l analizăm acum, „**această fidelitate în creație**”, drept normă fundamentală a intențiilor sale epice de aici.

Așadar, pînă la un punct, ca și în *Luntrea lui Caron* în „cazul” Lucian Blaga, sau în *Cîntecul Mioarei* pentru întreaga creație a lui Mihail Sadoveanu și, nu în ultimul rînd, în *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare* în contextul operei lui V. Voiculescu, *Mai sus de miazănoapte* tinde să închidă o curbă a evoluției creative, să articuleze definibil, în final, o impresionantă traiectorie, de-a lungul căreia revenirea scriitorului între parametrii ce i-au particularizat din începuturi demersul artistic înseamnă aproape o motivație a destinului, o regăsire nebănuită, dar într-un fel obligatorie, a chipului inițial.

Prin *Mai sus de miazănoapte* Vintilă Horia reia peste timp, chiar în pragul „marei treceri”, dialogul substanțial cu cititorul